

PRIKAZI I DISKUSIJE

Mr. sc. Anna-Maria Getoš*
Antonija Krstulović-Relija**
Maja Munivrana***

**XIX. REDOVITO SAVJETOVANJE
HRVATSKOG UDRUŽENJA ZA KAZNENE
ZNANOSTI I PRAKSU**

***PRAVNA I PRAKTIČNA PITANJA STROŽEG
KAZNENOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ***

Opatija, 6.-9. prosinca 2006.

1. UVODNE NAPOMENE

U Opatiji je od 6. do 9. prosinca 2006. održano XIX. redovito savjetovanje Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu pod nazivom *Pravna i praktična pitanja strožeg kaznenog prava u Republici Hrvatskoj*. Cilj savjetovanja bio je analizirati posljednju novelu Kaznenog zakona koja je stupila na snagu 1. listopada 2006. i razmotriti mnogobrojne implikacije i posljedice pooštrenja kaznenopravne represije na čitav pravosudni sustav. Stoga je savjetovanje tematski podijeljeno na dva dijela. Prvi dan savjetovanja bio je posvećen dogmatskim i teoretskim pitanjima novele Kaznenog zakona, dok je drugog dana težište bilo na penološkom osvrtu na izmjene kaznenog zakonodavstva. Savjetovanju se i ove godine odazvao velik broj stručnjaka, teoretičara i praktičara, iz područja kaznenog prava, čime je potvrđena važnost takvoga skupa i potreba za njegovim održavanjem.

Savjetovanje je otvorio predsjednik Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu **Damir Kos**, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske. U svom uvodnom izlaganju podsjetio je sudionike na savjetovanje održano 2004. godine, na kojem je razmatran odnos zakonodavne i sudske politike kažnjavanja. Na temelju istraživanja koje je provelo Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu u suradnji s Akademijom pravnih znanosti Republike Hrvatske, zaključilo se da kako suci pri odmjeravanju kazne mahom iskorištavaju samo donju trećinu kaznenih okvira. Stoga je i na samom savjetovanju istaknuta

---

* Mr. sc. Anna-Maria Getoš, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu

** Mr. sc. Antonija Krstulović-Relija, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Splitu

*** Mr. sc. Maja Munivrana, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu

potreba za pooštrenjem kaznenopravne represije. Posljednja novela Kaznenog zakona, dakle, odgovor je zakonodavne vlasti ne samo na nezadovoljstvo javnosti nego i na nezadovoljstvo struke.

Nakon Damira Kosa skup je pozdravio i glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske **Mladen Bajić**. Istaknuo je da je edukacija državnih odvjetnika jedan od prioriteta, a upravo savjetovanja pružaju mogućnost kako formalne, tako i neformalne razmjene iskustva i usavršavanja. Upozorio je, međutim, na velika očekivanja javnosti od državnog odvjetništva i na nezadovoljstvo mnogih njegovim radom. Kao primjer neutemeljenog nezadovoljstva naveo je učestalo prozivanje državnog odvjetništva zbog nepodnošenja kaznenih prijava, pri čemu se gubi iz vida da državno odvjetništvo nije zaduženo za podnošenje, već za zaprimanje kaznenih prijava. Nadalje, kritički se osvrnuo na posljednje izmjene KZ-a. Državno odvjetništvo očekivalo je veće zahvate na području gospodarskog kriminala, a smatra i da kazneni okviri nisu dovoljno usklađeni. Konačno, najavio je radikalne promjene Zakona o kaznenom postupku upozorivši da su pred hrvatskim pravosuđem brojni izazovi.

Uvodnom riječju sudionicima savjetovanja obratio se i **prof. emer. dr. sc. Željko Horvatić**. Prije općeg pregleda novele KZ-a govorio je o svojoj ulozi u nastanku KZ-a i njegovih novela. Kao prvo, u radnoj skupini, voditelj koje je bio, sudjelovao je čitav niz eminentnih stručnjaka, koji su slijedili smjernice HUKZP-a o potrebi pooštrenja kaznenopravne represije. Stroga se ne može sada govoriti o njegovoj individualnoj odgovornosti za neka kritizirana rješenja i strogost novog zakonodavstva. Nadalje, nacrt posljednje novele u znatnoj je mjeri izmijenjen bez odobrenja radne skupine. Vlada je povisila represiju za pojedina kaznena djela, smatrajući da predlagatelji nisu bili dovoljno oštri. Stoga se izmjene uvedene novelom mogu podijeliti u dvije grupe, ovisno o tome je li riječ o onima za koje radna skupina i on osobno mogu odgovarati ili ne. Što se tiče prvih, glavni cilj nije bio pooštrenje represije, već poticanje sudova da se ravnomjernije koriste zakonskim okvirima. Glede drugih, profesor Horvatić je osim neosnovanog pooštrenja kazni kritizirao i nesuvislu formulaciju i smještaj definicije zločina iz mržnje, kao i podlijeganje inozemnim pritiscima kad je riječ o kaznenim djelima protiv časti i ugleda.

Profesor Horvatić osvrnuo se i na aktualno pitanje retroaktivne primjene zakona. Prema njemu zastara je pretežno materijalnopравни institut jer se osniva na kazni. O njezinoj materijalnopravnoj naravi govori i smještaj u KZ-u, i to u glavi II. koja nosi naziv *Primjena kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske*. Stoga, smatra profesor Horvatić, nastojanje profesora Josipovića da retroaktivno produlji zastarne rokove čak i tamo gdje su oni nastupili neprihvatljiva je ruptura u kaznenopravnom sustavu.

Prof. dr. sc. Ivo Josipović u svojoj je replici zaključio da profesor Horvatić kao voditelj radne skupine i pri donošenju KZ-a 1997. godine i pri njegovim naknadnim izmjenama snosi primarnu odgovornost. Iako ga cijeni i poštuje,

profesor Josipović smatra da je profesor Horvatić odgovoran jer je kao znanstvenik trebao prepoznati negativne društvene pojave i pokušati odgovoriti na njih, a to nije učinio. Što se tiče zastare, širok krug ljudi prepoznao je problem i nastoji pronaći međunarodne pravne norme i argumentaciju za retroaktivno produljenje zastarnih rokova. Stoga se profesor Josipović nada kolegijalnoj raspravi.

Na izlaganje profesora Horvatića osvrnuo se i **Damir Kos**. Kao jedan od sudionika radne skupine, složio se s konstatacijom profesora Horvatića da je novela narušena intervencijama i amandmanima, no upozorio je da radna skupina nije uvijek bila homogena. Jedno od glavnih pitanja oko kojeg nije bilo jedinstvenosti bilo je ono jesu li predložene izmjene dostatne ili je trebalo učiniti više na području gospodarskog kriminala. Sudac Kos je siguran da će upravo zbog potrebe za izmjenama na području gospodarskog kriminala uskoro uslijediti nova izmjena KZ-a. Naime, to je područje ostalo gotovo nepromijenjeno u odnosu prema jugoslavenskom zakonodavstvu, iako su se u potpunosti promijenili koncept vlasništva i društveno-ekonomska formacija. Glede zastare, istaknuo je stajalište Vrhovnog suda RH, prema kojem je zastara, iako mješoviti, ipak pretežno procesnopravni institut. To nije jedini primjer drugačijeg tumačenja nekog instituta od primjenjivača zakona u odnosu prema zakonopiscu. Zakonska norma doživljava svoje oživotvorenje tek u praksi.

2. PITANJA STROŽEG KAZNENOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ - PRVI DIO REFERATA I RASPRAVA

Nakon uvodnih izlaganja, svoj referat na temu *Osnovne karakteristike VI. novele KZ-a* predstavio je **Damir Kos**. **Doc. dr. sc. Igor Bojanić** ukratko je izložio svoj rad, napisan u koautorstvu sa sucem Županijskog suda u Zagrebu **mr. sc. Marinom Mrčelom**, koji nosi naziv *Svrha kažnjavanja u kontekstu VI. novele KZ-a*. Nakon pauze, u jutarnjem dijelu savjetovanja radove su izložili i sutkinja Vrhovnog suda **Ana Garačić**, na temu *Ublažavanje kazne prema VI. noveli KZ-a*, te **mr. sc. Antonija Krstulović-Relija** koja se osvrnula na *Pitanja uvjetne osude prema VI. noveli KZ-a*.¹

Nakon izlaganja, u vremenu namijenjenom raspravi, nazočnima se obratio **prof. dr. sc. Franjo Bačić**, iznijevši svoje poglede na pooštrenje kaznenopravne represije. On posljednjoj noveli ne želi dug život jer smatra da je ona, svojom strogošću, napustila osnovna polazišta zakona iz 1998. godine. "Kurs

---

¹ Rad pod naslovom Utjecaj izmjena Kaznenog zakona na mogućnost i učestalost primjene uvjetne osude mr. sc. Antonija Krstulović-Relija, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Splitu, napisala je zajedno s Maricom Šćepanović, zamjenicom predsjednika Županijskog suda u Splitu.

strogog državnog kažnjavanja” vidi se ne samo u mnogim odredbama općeg dijela, već i u posebnom dijelu. S obzirom na to da je riječ već o VI. noveli u manje od deset godina, smatra da bi najbolje rješenje bilo donošenje novog KZ-a, kojim bi se kazne dovele u harmoniju. Novi KZ trebalo bi donijeti na temelju opsežne analize poredbenih rješenja i prihvaćanjem onih najboljih.

2.1. Praktična pitanja strožeg kaznenog prava u RH – Radionica 1

Tema Radionice: *Promjene kaznenih okvira i osobni sastav sudskog vijeća*. Nakon kratke prezentacije rada objavljenog u *Ljetopisu*, voditeljica radionice **Edvina Dragozet**, sutkinja Županijskog suda u Puli, otvorila je raspravu o problemskim slučajevima. Na Radionici se na dva problemska slučaja raspravljalo o tome kako će se izmjene kaznenih okvira odraziti na stvarnu i funkcionalnu nadležnost sudova.

Iako su kaznena djela kod kojih su pooštreni kazneni okviri malobrojna, njihova velika zastupljenost u praksi odrazit će se na efikasnost rada sudova. To se prvenstveno odnosi na čl. 173. gdje je pooštrenje kaznenog okvira dovelo do izmjene funkcionalne nadležnosti jer se počiniteljima tog kaznenog djela sada sudi pred velikim vijećem. Raspravljalo se i o pitanju kakav bi trebao biti sastav raspravnog vijeća županijskog suda pred kojim će se održati glavna rasprava u povodu kaznenog djela iz čl. 173. st. 2. KZ koje je počinjeno 22. kolovoza 2006., a optužnica je postala pravomoćna 24. listopada 2006. Je li za sastav vijeća mjerodavna kazna koja je bila zapriječena *in tempore criminis* ili u vrijeme suđenja? Većina sudionika rasprave misli da bi za funkcionalnu nadležnost trebalo primijeniti “stari” Zakon, a svoje su mišljenje argumentirali time da bi suprotno rješenje (primjena kaznenih okvira iz novog Zakona) samo usporila kazneni postupak, a okrivljeniku ionako (sukladno pravilu o vremenskom važenju Kaznenog zakona) ne bi mogla biti izrečena teža kazna od one koja je bila zapriječena u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

Postavilo se i pitanje koji će optužni akt podnijeti državni odvjetnik ako je djelo počinjeno za vrijeme važenja starog Zakona (pa je trebalo podnijeti optužni prijedlog), a optužni akt podnosi se u vrijeme važenja novog Zakona, pa treba podnijeti optužnicu. Kako Državno odvjetništvo RH još nema stajalište o tome koji će optužni akt podnijeti u tom slučaju, postavlja se i pitanje što će suci napraviti ako je državni odvjetnik podnio optužni prijedlog, a po novom je Zakonu trebao podnijeti optužnicu. Bi li državni odvjetnici i sudovi trebali postupati sukladno odluci Vrhovnog suda po kojoj u pogledu stvarne nadležnosti treba primijeniti novi propis ili bi županijski sudovi zajedno s općinskim sudovima u svom sastavu mogli donijeti pravno mišljenje različito od stajališta Vrhovnog suda? U raspravi koja se razvila o tom pitanju isticana su različita mišljenja: od toga da se na slučajeve koji su se dogodili

za vrijeme važenja starog Zakona za stvarnu i funkcionalnu nadležnost treba primijeniti stari Zakon, zatim je bilo mišljenja da za stvarnu nadležnost treba primijeniti novi, a za funkcionalnu stari Zakon, do prijedloga da novi Zakon treba primijeniti i za stvarnu i za funkcionalnu nadležnost.

Raspravu o toj temi zaključio je sudac Vrhovnog suda **Damir Kos** koji je kazao da bez različitih mišljenja ne bi bilo ni razvoja prava, a da su upravo prvostupanjski sudovi provokator razvoja pravne misli, jer bez provokacije novog stajališta Vrhovni sud neće promijeniti svoje postojeće stajalište.

Tema Radionice: *Problematika zastarnih rokova*. Nakon što je voditeljica Radionice **Sanja Katušić – Jergović** ukratko prikazala svoj rad o izmjenama zastarnih rokova u noveli Kaznenog zakona, sudionici Radionice raspravljali su o tri problemska slučaja.

Prvi se odnosio na kazneno djelo zapuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe iz čl. 213. st. 1. KZ počinjenog u razdoblju od 1998. do 2001. godine. Prvo pitanje koje se postavilo bio je o kojem je tipu bića kaznenog djela riječ, a zatim i kada nastupa relativna, a kada apsolutna zastara kaznenog progona u spomenutom slučaju. Jednoglasno je zaključeno da je riječ o trajnom kaznenom djelu koje je u konkretnom slučaju počinjeno nečinjenjem, pa je djelo dovršeno prestankom protupravnog stanja; relativna zastara nastupila je 2004., a apsolutna zastara nastupa 2008. godine.

U drugom slučaju radilo se o produljenom kaznenom djelu prijetnje iz čl. 129. st. 2. KZ. Na tom se primjeru raspravljalo o tome treba li iz činjeničnog opisa ispustiti pojedine radnje za koje je nastupila relativna zastara kaznenog progona. Sudionici rasprave polemizirali su o stajalištu Vrhovnog suda sukladno kojem treba ispustiti radnje za koje je nastupila zastara. Mišljenje većine sudionika rasprave o tom pitanju jest da pojedine radnje za koje je nastupila zastara ne treba ispuštati iz činjeničnog opisa jer iako produljeno kazneno djelo jest jedno kazneno djelo, radnje u njegovu sastavu imaju određenu težinu te ih ne bi trebalo ispuštati iz činjeničnog opisa, između ostalog i zbog odmjerenosti kazne počinitelju. Ako se pak pojedine radnje koje su pale u zastaru ispuštaju iz činjeničnog opisa produljenog kaznenog djela, u obrazloženju presude treba navesti zašto su te radnje ispuštene, jer iako je svaka radnja samostalno kazneno djelo, u procesnom smislu predstavljaju cjelinu (**mr. sc. M. Svedrović**). Rasprava o tom pitanju potaknula je **doc. dr. sc. Igora Bojanića** na pitanje koliko konstrukcija produljenog kaznenog djela uopće ima smisla.

Kako je žrtva u spomenutom slučaju maloljetna osoba, raspravljalo se i o tome mijenja li što taj podatak u pogledu nastupa apsolutne i relativne zastare s obzirom na izmjene KZ-a o zastari kod kaznenih djela počinjenih na štetu maloljetnih osoba. U svezi s tim pitanjem ponovo se raspravljalo o pravnoj prirodi instituta zastare – je li se riječ o institutu materijalnog ili procesnog kaznenog prava te odnosi li se odredba o zastari kod maloljetnika na sva kaznena djela ili samo na kaznena djela iz Zakona o sudovima za mladež?

Sudionici rasprave zaključili su da je zastara oportunitet države, a ne institut *in favorem* okrivljenika, da se odredbe o zastari odnose samo na kaznena djela iz Zakona o sudovima za mladež te da trebaju vrijediti *pro futuro* (**Jambrović**).

U trećem problemskom slučaju raspravljalo se o tome je li moguće nastaviti kazneni progon počinitelja kaznenog djela povrede dužnosti u slučaju gubitka, prezaduženosti ili nesposobnosti za plaćanje iz čl. 626. st. 1. t. 2. ZTD (zapriječena novčana kazna ili kazna zatvora do dvije godine) koji kao predsjednik uprave dioničkog društva (na kojoj je dužnosti bio od 19. prosinca 2001. do 19. lipnja 2002.) nije stavio zahtjev za pokretanje stečajnog postupka za koji je rok istekao 19. prosinca 2001. Zaključeno je da u tom slučaju zastara nije nastupila jer je riječ o trajnom kaznenom djelu nečinjenja (zastarni rokovi počinju teći tek prestankom protupravnog stanja). Također, za spomenuto kazneno djelo odgovara i novi upravitelj dioničkog društva koji je uz prvooptuženog naznačen kao drugooptuženi (na dužnosti je bio od 19. lipnja 2002. do 3. prosinca 2003.).

2.2. Praktična pitanja strožeg kaznenog prava u RH – Radionica 2

Kao svojevrsan uvod u samu Radionicu, u izlaganju o temi *Sporna pitanja trajanja pritvora* **prof. dr. sc. Zlata Đurđević** naglasila je važnost razlikovanja dvaju temeljnih aspekata vezanih uz pritvor: prvo, postojanje materijal-nopravnih pretpostavki i, drugo, računanje rokova. Osim međunarodnopravne i ustavnopravne zaštite prava na slobodu, važne su i konvencijske obveze zakonodavca pri uređivanju pritvora te preporuke Vijeća Europe za smanjenje broja pritvorenika. I dalje je najspornija zakonska osnova za određivanje pritvora četvrta točka (posebno teške okolnosti kaznenog djela), jer nije jasna svrha koja se treba postići tom mjerom pritvora. Ta vrsta pritvora nikada u sudskoj praksi nije zamijenjena drugom mjerom, što nije u skladu s konvencijama. Posebno s aspekta produljenja pritvora, navedena četvrta točka *de facto* djeluje kao obligatorni pritvor, jer se ona s vremenom ne može mijenjati – sam Ustavni sud kaže da sud ne smije stalno ponavljati iste razloge za određivanje pritvora (jer što mjera pritvora duže traje, to razlozi za njegovo određivanje moraju biti jači). Sudac **Dražen Tripalo** sudionicima Radionice zatim je pojašnio stajalište prema kojemu istražni sudac pritvor može produljiti maksimalno godinu dana.

Sama Radionica sastojala se od većeg broja prikazanih slučajeva u kojima je određen pritvor, dok je zadatak sudionika bio utvrditi je li riječ o valjanom ili neispravnom određivanju pritvora, uz obligatorno obrazloženje odgovora. Početnu suzdržanost sudionika Radionice ubrzo je zamijenila živa rasprava o pojedinim pitanjima iz prakse. Tako je, primjerice, navedeno da evidencije

o prijašnjem kažnjavanju nisu ažurne, što je u svakodnevnoj sudskoj praksi problematično, jer nije dovoljno da sam okrivljenik izjavi da je prethodno kažnjavan, već sud tu činjenicu mora ispitati kod nadležnih tijela. Vezano uz već spomenutu četvrtu točku pritvorskih osnova **prof. dr. sc. Davor Krapac** označio je rješenje Ustavnog suda od 7. prosinca 2005., kojim je odbijen zahtjev za provjeru ustavnosti te točke pritvorskih osnova, kao najbolje obrazloženje ustavnosti postojećeg opravdanja četvrte točke, iako nije siguran jesu li se sami autori rješenja s time složili.

Rad i suradnja državnog odvjetnika i policije u predistražnom (pretkaznenom) postupku bila je tema sljedeće Radionice, koju su zajedno vodili zamjenik glavnog državnog odvjetnika **Dragan Novosel** i načelnik Uprave Kriminalističke policije **Darko Dundović**. Dragan Novosel istaknuo je iznimnu važnost međusobne suradnje kako za državno odvjetništvo, tako i za policiju, posebice zbog toga što se velik dio pitanja riješi prije nego što se o predmetu raspravlja pred sudom. Nadolazeća promjena Zakona o kaznenom postupku u velikoj će mjeri utjecati na tu suradnju, iako se ona u konačnici nikada neće potpuno zakonski riješiti. Osvrnuo se i na nedavno potpisani Protokol o suradnji između Državnog odvjetništva RH i policije, kojemu je cilj ujednačiti praksu postupanja. O suradnji odvjetništva i policije ovise, primjerice, zakonitost pribavljenih dokaza ili zaštita prava osumnjičenika. Svakako i dalje treba biti svjestan disharmonije zbog različitosti operativnih ciljeva državnog odvjetništva (pribavljanje dovoljno materijala za donošenje odluke o odbacivanju kaznene prijave ili pokretanju kaznenog postupka) i policije (izrada kvalitetne kaznene prijave, koja odgovara na sva ključna pitanja kriminalistike), iako valja pretpostaviti da i jedne i druge pored navedenih operativnih ciljeva vodi i zajednički viši interes za utvrđivanjem materijalne istine.

3. POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJI IZ KAZNENOPRAVNIH ZNANOSTI PREMA TZV. BOLONJSKOM MODELU

Pred kraj prvog dana savjetovanja večernje predavanje na temu *Poslijediplomski studij iz kaznenopravnih znanosti: investicija u znanje u karijeru (novi ustroj poslijediplomskih studija prema tzv. bolonjskom modelu)* održao je **prof. dr. sc. Ivo Josipović**. Cilj Bolonjske deklaracije iz 1999. godine jest uspostava europskog prostora visokog obrazovanja do 2010. godine. Mnoge države odgodile su reformu na području pravnih studija do 2010. godine, što bolonjski proces i dopušta, no Hrvatska je među prvima formalno započela s reformom radi čega je 2003. godine donesen Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Osim podjele poslijediplomskih studija na specijalističke i doktorske te ponešto izmijenjenog trajanja studija, jedna od temeljnih bitnih promjena je poimanje postdiplomanta kao studenta.

Takvo poimanje bitno odudara od dosadašnje tradicije i predstavlja problem u društvenim znanostima, a posebice pravnim. Naime, pravници rano počinju graditi svoju profesionalnu karijeru te će ju teško u potpunosti napustiti kako bi se vratili studiranju. Profesor Josipović je, nadalje, upozorio na glavne karakteristike specijalističkog i doktorskog studija iz kaznenopravnih znanosti prema programu koji je 2005. godine verificiralo Sveučilište u Zagrebu.² Glavna karakteristika obaju studija je fleksibilnost studiranja, tj. mogućnost prelaska studenata sa specijalističkog na doktorski studij, i obrnuto. Osim toga, oba studija omogućuu upis nepravnik, nastavu u turnusima, mentorski rad, kreativnost te samostalni stručni i znanstveni rad. Te pozitivne karakteristike, kao i kontekst europeizacije hrvatskog društva, reforme pravosuđa te sve većeg vrednovanja znanja i vještina pri zapošljavanju i profesionalnom napredovanju govore u prilog studiranju na poslijediplomskom studiju.

Prof. dr. sc. Davor Krapac upozorio je na činjenicu da prirodne znanosti nameću svoju koncepciju poslijediplomskog studiranja, koja ne odgovara posve koncepciji društvenih znanosti. Smatra da je dodatni problem što šire okruženje nije prepoznalo da bi prioritet danas trebala biti orijentacija na društvo znanja. Poslijediplomski studij iz kaznenopravnih znanosti, međutim, ne uživa gotovo nikakvo priznanje među pravnicima praktičarima, a čini se da ni Ministarstvo pravosuđa nema izraženi interes za usavršavanjem pravnik. Kao jedno od mogućih rješenja vidi valoriziranje znanstvenog usavršavanja pravnik na profesionalnom napredovanju.

Odgovarajući na pitanje dr. sc. Irme Kovčo-Vukadin, profesor Josipović je istaknuo da osobe koje su stekle titulu magistra znanosti tu titulu kao stečeno pravo zadržavaju te imaju pravo u roku osam godina od stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (2003. godine) bez studija pristupiti doktoratu. Upozorio je i na vezu znanstvenih projekata i poslijediplomskih studija, koja je dvojaka. S jedne strane, znanstveni novaci svoje aktivnosti na studiju usmjeravaju na pitanja koja su ujedno predmet projekta. S druge strane, nastavnici svoja predavanja u velikoj mjeri temelje na rezultatima projektnih istraživanja. Ipak, smatra da broj studenata na poslijediplomskim studijima ne bi smio ovisiti o projektima, tj. da osim znanstvenih novaka u poslijediplomske studije treba uključiti i studente koji dolaze iz pravosuđa.

Poslijepodnevni rad drugog dana savjetovanja odvijao se u pet radionica.

---

² Verificiran je samo sadašnji studijski program, dok će se idući programi podnositi Nacionalnom vijeću za visoko obrazovanje.

4. PITANJA STROŽEG KAZNENOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ – POLITIČKA I PRAKTIČNA PITANJA TE DRUGI DIO REFERATA I RASPRAVA

Nakon kratke uvodne riječi Damira Kosa upućenih prisutnim najvišim državnim i pravosudnim dužnosnicima, sudionicima savjetovanja obratili su se ministrica pravosuđa RH Ana Lovrin, predsjednik Vrhovnog suda RH Branko Horvatin te predsjednik RH Stjepan Mesić.

Osim što je izrazila svoje iznimno zadovoljstvo sudjelovanjem na ovogodišnjem savjetovanju, **ministrica pravosuđa Ana Lovrin** u svom je izlaganju obradila pitanje strožeg kaznenog prava u RH ponajprije s aspekta Vlade RH i Ministarstva pravosuđa. Posljednja novela, prema riječima ministrice, ponajviše je mjera suprotstavljanja transnacionalnom kriminalu te jasno izražava političku volju zakonodavca o tome koje vrijednosti i najvažnije grupe treba posebno zaštititi pooštavanjem propisanih kazni. Započeta reforma pravosuđa odvijat će se tako u dvije faze. U prvoj fazi izvršit će se nužne i hitne promjene, nakon čega će uslijediti druga faza, obilježena pomnom analizom stanja prije i poslije oblikovanja nove kaznene politike. Osim o linearnom pooštavanju sankcija, riječ je bila i o zastari kaznenog progona, a u svezi s time i o institutu zastare kao materijalnom ili postupovnom institutu.

Predsjednik Vrhovnog suda Branko Horvatin svoje je izlaganje podijelio u tri zasebne cjeline, koje zajedno obilježavaju *“posao uspostavljanja pravne države”*. U prva dva dijela izlaganja naglasak je stavljen na općenitu neovisnost i stručnost sudstva, pa je tako sudac Horvatin u prvom dijelu izlaganja napomenuo da sudbena vlast nastoji razvijati nepristranost sudstva i stručnost sudaca te osigurati neovisnost sudstva od izvršne i zakonodavne vlasti, ali i od utjecaja medija i političkih stranaka ili drugih interesnih grupa. Pitanje sudačke odgovornosti u tom kontekstu istaknuto je kao ključno, a vezano uz sudačke isprike za velik broj zaostalih predmeta, poput nedostatka kadrova ili materijala, rečeno je da one više nisu valjane te da je važno mijenjati takvu svijest sudaca. *“Težina i čast sudačkog posla leži u nepristranoj, neovisnoj i stručnoj odluci – i sud može griješiti, ali se svaka pogreška može i mora ispraviti unutar predviđenih postupaka”*. Drugi dio izlaganja sveo se ponajviše na problematiku povećanja ažurnosti sudova. Trend svakako daje pravo očekivati ulazak u ažurniju fazu, a potvrđuju ga velik broj ustupanja predmeta na manje opterećene sudove, najava povećanja broja kaznenih sudova i zahtjevi za većom odgovornošću sudske uprave. Razmatranja o izmjenama Kaznenog zakona prema strožem kaznenom sustavu s pooštavanjem kaznenopravne represije obilježila su treći dio izlaganja. I dalje pitanje pronalaženja pravilne ravnoteže između interesa pojedinca (u konkretnom slučaju okrivljenika) i društvenog interesa odnosno interesa zajednice ostaje otvoreno.

U uvodnom dijelu svog izlaganja **predsjednik Stjepan Mesić** podsjetio je sudionike savjetovanja na uvijek iznova postavljeno pitanje efikasnog

sprječavanja počinjenja kaznenih djela i vječnu dilemu: “*Ako počiniš zlo, prijeti ti i primjerena kazna, ali što je to primjerena kazna?*”. Predsjednik Mesić drži da je sudska praksa do sada stvarala sliku preblagih kazni, ali s druge strane opravdano postavlja pitanje značenja povišenja kazni zatvora, ako se one ne mogu izvršiti zbog prekapacitiranosti zatvora te je tom prilikom istaknuo Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2005. godinu³. Vežano uz sudačku odgovornost, na samom kraju svog obraćanja predsjednik Mesić istaknuo je jednostavnu, ali i teško provedivu jednadžbu “*Tko ne poštuje pravila igre, ne može ostati u igri*”.

S obzirom na sadržaj samih izlaganja, uslijedila je zanimljiva rasprava, koju je **prof. dr. sc. Davor Krapac** započeo citatom Bogdana Zlatarića: “*Kazneno pravo je ona grana prava koja sadrži najveći paradoks*”, nastavljajući s pitanjem legitimnosti mjera kojima se štiti neko dobro te skalom vrijednosti koja određuje položaj svakog od tih dobara u njihovu složenom međusobnom odnosu. Odgovarajući na pitanje o skali vrijednosti dobara vrijednih kazneno-pravne zaštite, **predsjednik Mesić** istaknuo je da skalu vrijednosti postavlja norma, dok je represija ujedno i poruka za druge, no postavlja se pitanje kako će počinitelj odgovarati ako su zatvori prekapacitirani. **Marijan Svedrović** ustvrdio je postojanje začaranog kruga, jer strogost koju označava posljednja novela Kaznenog zakona zakonodavac opravdava diskrepancijom između zakonski zapriječenih i sudski izrečenih sankcija, no opravdano se postavlja pitanje hoće li se time ostvariti pozitivni učinci.

Nakon uvodnih izlaganja najviših državnih i pravosudnih dužnosnika, **mr. sc. Ivan Damjanović** izlagao je o temi *Politika suzbijanja kriminaliteta: perspektiva izvršenja kaznenopravnih sankcija*, nastalo u koautorstvu s **dr. sc. Ksenijom Butorac**. Istaknuo je problematiku nedostatnog kapaciteta smještaja zatvorenika, u skladu s Izvješćem pučkog pravobranitelja⁴, i tu je problematiku označio kao “*planetarni problem*”, te prevelik udio pritvoreničke populacije u zatvorima uz sveprisutnu opasnost njihove kriminalne “zaraze”. Posebno je naglašeno da se Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa radi ažurnijeg vođenja pritvorskih postupaka nekoliko puta obraćala Vrhovnom sudu RH. S obzirom na posljednju novelu Kaznenog zakona, trend za povećanjem broja zatvorenika i pritvorenika nastavit će se usprkos prekapacitiranosti zatvora.

Referat pod naslovom *Zaštita ljudskih prava zatvorenika i usklađenost s EU standardima* autora **prof. dr. sc. Gorana Tomaševića, Marije Josipović** i **Vesne Babić**, zajedno su predstavili **Stjepan Loparić** i profesor Tomašević. Poseban naglasak stavljen je na institut suca izvršenja i ulogu pučkog pravo-

---

³ Dostupno on-line: http://www.ombudsman.hr/Download/2006/09/04/IZVJESCE_O_RADU_ZA_2005.pdf

⁴ Vidi bilješku 3.

branitelja za vrijeme izvršavanja kaznenopravnih sankcija. Profesor Tomašević zaključio je na kraju svog izlaganja da su međunarodni standardi preuzeti i hrvatskim zakonskim rješenjima, ali da nedovoljni zatvorski kapaciteti otežavaju njihovu potpunu implementaciju.

Dr. sc. Irma Kovčo-Vukadin i **Zdenka Kokić-Puce** predstavile su svoj referat pod naslovom *Izvršavanje alternativnih sankcija u Republici Hrvatskoj*. Zdenka Kokić-Puce iznijela je tom prilikom porazni podatak da se na od ukupno 109 sudova samo na njih 28 koristila neka od mogućnosti alternativnog sankcioniranja. S obzirom na to da neki suci i ne znaju za alternativne sankcije, nadalje je istaknula važnost edukacija na Pravosudnoj akademiji. Problematika nekorištenja alternativnih sankcija posebno dolazi do izražaja vezano uz kućni pritvor. Dr. sc. Kovčo-Vukadin pobliže je pojasnila ciljeve i metodu radom obuhvaćenog istraživanja i na kraju zaključila da bi ustrojavanje probacijske službe u Hrvatskoj bilo iznimno važno.

Pod naslovom *Izvršavanje maloljetničkih sankcija* svoje su referate sudionicima savjetovanja uspješno predstavile sutkinja **Jadranka Kos** (rad pod naslovom: *Izvršavanje maloljetničkih sankcija*) i **prof. dr. sc. Antonija Žižak** (rad pod naslovom: *Nove mogućnosti u izvršavanju maloljetničkih sankcija*).

4.1. Praktična pitanja strožeg kaznenog prava u RH – Radionica 3

Prvu u nizu od tri zasebne, no izrazito povezane teme vodio je načelnik službe za program i praćenje izvršenja kazne zatvora **Jandre Šarić** pod naslovom *Individualizacija kažnjavanja u fazi izvršenja kazne zatvora*. Sudionici Radionice imali su priliku upoznati se s postupcima koji se koriste u dijagnostici pri utvrđivanju kriminogenih osobina zatvorenika značajnih za procjenu rizika od pojave kriminalnog povrata. Navedeni postupci korišteni su na primjeru posebno rizičnih skupina počinitelja (počinitelji nasilnih kaznenih djela općenito, počinitelji kaznenih djela protiv života i tijela i počinitelji kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa). Za profiliranje kriminogenog rizika korišteni su sljedeći pokazatelji: kvaliteta i struktura obiteljskih odnosa tijekom odrastanja, količina i način školovanja, radni status, zlorababa alkohola i opojnih droga, stavovi i odnosi prema kaznenim djelima, sposobnosti i osobine ličnosti, rizični oblici ponašanja kao što je samoozljeđivanje i pokušaji suicida, zdravstveno stanje, ranija osuđivanost i dob zatvorenika. Navedeno profiliranje temelj je za kvalitetnu obradu i preduvjet određivanju optimalnog tretmanskog programa u svrhu resocijalizacije zatvorenika. Radionica je svakako potaknula svijest o značenju individualnih tretmanskih programa i njihovoj direktnoj vezi s pojavom kriminalnog povrata nakon odslužene kazne zatvora.

Drugu temu pod naslovom *Sigurnost zatvora, kaznonica i zajednice* pripremili su načelnik službe osiguranja **Miroslav Mihoci** i načelnik Uprave

kriminalističke policije Policijske uprave zadarske **Antun Novoselić**. Istaknuti su čimbenici koji utječu na stanje sigurnosti kaznionica i zatvora, a samim time i na sigurnost zajednice. Kao i u prethodnim referatima i temama, izraženo je nezadovoljstvo postojećim zatvorskim uvjetima, posebice zbog prekapacitiranosti smještajnih prostora, što u konačnici uvelike utječe i na sigurnost u zatvorima i kaznionicama, kako za zaposlenike, tako i za zatvo-renike.

Treća tema pod naslovom *Problematika izvršenja kazne zatvora u razdoblju prilagodbe kažnjenika izvršenju* održana je pod vodstvom **dr. sc. Vladimire Žakman-Ban**. Istaknuto je da se radi provedbe pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora i sprječavanja međusobnog lošeg utjecaja zatvo-renike razvrstava u kaznionice ili zatvore prema individualnim kriminološki relevantnim i drugim obilježjima te posebnim potrebama programa izvršavanja kazne zatvora. Na primjerima je to bliže objašnjeno te se time ostvario i jedan od ciljeva Radionice - isticanje važnosti i uspješnosti kako sudske tako i penološke individualizacije, posebice radi ostvarivanja ideje rehabilitacije, na kojoj se temelji hrvatski penalni sustav.

Zaključno se za sve tri teme Radionice i vezane rasprave mora napomenuti izrazito često izražavana zabrinutost stručnjaka i praktičara s penološkog područja novelom Kaznenog zakona u svjetlu trenutačno nezadovoljavajućih uvjeta u kaznionicama i zatvorima. Zakonodavac je posljednjom novelom Kaznenog zakona jasno dao do znanja koju kaznenopravnu politiku želi voditi, ali za sada nije uspio dati odgovor na pitanje kako je treba provesti u praksi, posebice imaju li se u vidu izneseni nedostaci u hrvatskom penalnom sustavu.

4.2. Praktična pitanja strožeg kaznenog prava u RH – Radionica 4

Temu *Primjena izvansudske nagodbe (medijacija) u pretkaznenom postupku prema maloljetnicima i mlađim punoljetnim osobama* vodile su **prof. dr. sc. Nivex Koller-Trbović** s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta i **dr. sc. Vesna Gmaz-Luški** iz Centra za socijalnu skrb Zagreb. Riječ je o prvom i jedinom modelu izvansudske nagodbe u Hrvatskoj, koji je razvijen prema austrijskom i njemačkom modelu. Temelji se na ovlasti državnog odvjetnika da prema čl. 64. Zakona o sudovima za mladež odustane od kaznenog progona maloljetnika/mlađeg punoljetnika ako ispuni neku od posebnih obveza. Izvansudska nagodba povezana je s jednom posebnom obvezom, a to je popravlanje i naknada štete. Uvjeti za postizanje nagodbe jesu i da je riječ o kaznenim djelima zapriječnim kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom te da na nagodbu pristanu i osumnjičenik i oštećenik. Poželjno je i da se ne radi o recidivistima, iako prethodna nekažnjavanost nije formalni uvjet. Veliku ulogu u primjeni instituta ima i državni odvjetnik.

Projekt izvansudske nagodbe u Hrvatskoj je započeo 2000. godine. Do 2003. godine završena je formalna edukacija i osnovane su stručne službe kroz koje je do danas prošlo oko 400 slučajeva. Nakon što su pojasnile metode i tehnike kojima se koriste posrednici u izvansudskoj nagodbi te objasnile proces medijacije, tj. prikazale shemu postupka,⁵ prof. dr. sc. Koller-Trbović i dr. sc. Gmaz-Luški iznijele su i pozitivne učinke primjene izvansudske nagodbe. Prije svega, popravljaju se narušeni društveni odnosi u zajednici, kako emotivni, tako i materijalni, a maloljetnik u pozitivnom smislu izgrađuje svoj karakter. Velik uspjeh tog instituta u Hrvatskoj potvrđuju i dosad obrađeni statistički podaci koji pokazuju znatno manji recidivizam maloljetnika koji su prošli kroz sustav izvansudske nagodbe od ostalih delikventnih maloljetnika. Na temelju uzorka ispitanika, može se zaključiti da je prevladavajući broj osumnjičenika i oštećenika koji su prošli kroz proces izvansudske nagodbe zadovoljan (oko 95%).

Nakon što su i na primjerima pojasnile proces i metode izvansudske nagodbe, prof. dr. sc. Koller-Trbović i dr. sc. Gmaz-Luški odgovorile su na niz pitanja zainteresiranih sudionika Radionice. Iako vjerojatno postoje primjeri kad se maloljetnik istinski ne pokaje, u većini slučajeva maloljetnici upravo u procesu izvansudske nagodbe shvate ozbiljnost svoga djela. Procesu nagodbe mogu prisustvovati i odvjetnici, no postavlja se pitanje kakav je utjecaj neuspjele nagodbe jer sam pristanak maloljetnika na nagodbu implicira priznanje krivnje. Ako do nagodbe ne dođe zbog toga što maloljetnik nema sredstava kojima bi naknadio štetu, državni će odvjetnik cijenići već i samu njegovu spremnost poravnjanja štete, a može mu nametnuti i neku drugu obvezu, nakon ispunjenja koje će odustati od progona. Ako, međutim, ipak dođe do kaznenog progona, posrednici mogu svjedočiti u postupku.⁶ Postupak izvansudske nagodbe inicira državni odvjetnik, koji predmet šalje službi za nagodbu na temelju procjene podataka sadržanih u kaznenoj prijavi. Posrednici su ljudi kojima je struka raditi s osobama s poremećajima u ponašanju (psiholozi, socijalni radnici, ...) i koji prolaze dodatnu edukaciju, no nije isključeno da posrednik bude i osoba koja je po zanimanju pravnik.

O temi *Aktualni problemi vezani uz primjenu i provođenje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja (čl. 75. KZ)* govorili su **Esta Sušić**, dr. med., spec. psihijatrije, i **Siniša Pleše**, sudac Županijskog suda u Zagrebu. Do 1998. godine sve osobe počinitelji kaznenih djela neubrojivi i smanjeno

---

⁵ Proces izvansudske nagodbe odvija se u tri osnovna koraka. Prvi je razgovor s osumnjičenikom u kojem se mora utvrditi da on prihvaća odgovornost. Drugi je razgovor s oštećenikom, dok je treći zajednički razgovor i sporazum osumnjičenika i oštećenika te praćenje izvršenja.

⁶ Suprotno tome, u Austriji se podaci do kojih se saznalo u neuspjeloj sudskoj nagodbi smatraju tajnom.

ubrojivi bili su smješteni na forenzičnom odjelu psihijatrijske ustanove javnog zdravstva. Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i Kazneni zakon iz 1998. godine unijeli su promjene koje su jako opteretile zatvorski sustav. Kazneni zakon nije definirao gdje se mjera treba provoditi, već je Zakon o izvršavanju kazne zatvora odredio da se ta sigurnosna mjera za bolesne zatvorenike treba izvršavati u zatvorskoj bolnici. To je iznimno opteretilo zatvorsku bolnicu koja je danas 30% prenapučena. Nakon pregleda postojećih zakonodavnih rješenja i problema koje ta rješenja u praksi izazivaju, prešlo se na analizu nekoliko zanimljivih presuda. Kao zanimljivo pitanje postavilo se može li vještak koji je na raspolaganju imao pisani nalaz i mišljenje vještaka koji je proveo vještačenje dati na glavnoj raspravi svoj nalaz i mišljenje a da prije toga nije obavio razgovor s optuženikom. Profesorica Zlata Đurđević smatra da takva praksa krši načelo neposrednosti u kaznenom postupku. Drugi vještak zapravo pretvara postupak u pismeni. Profesorica Đurđević upozorila je i na praksu Europskog suda za ljudska prava prema kojoj sud može odlučiti o lišenju slobode osobe s duševnim smetnjama samo na temelju mišljenja liječnika koji je pregledao osobu. Povrh toga, nalaz i mišljenje liječnika moraju biti dani u kratkom roku jer su duševne okolnosti vrlo promjenjive. Sudac Jambrović je, međutim, primijetio da se vještačenje provodi radi utvrđivanja stupnja ubrojivosti i određivanja sigurnosne mjere, što ne znači da će doći do lišenja slobode, jer to ovisi o izrečenoj kazni (samo ako bude izrečena kazna zatvora). Budući da suci u kaznenom postupku primjenjuju ZKP, a ne ZZODS, smatra da drugi vještak može dati svoj nalaz i mišljenje, a na sudu je da ocijeni vjerodostojnost takvog dokaza. Nadalje, sudac Jambrović smatra da kad okrivljenik na glavnoj raspravi izrazi sumnju u vjerodostojnost drugog vještaka, sud treba pozvati izvornog vještaka. Sutkinja Vrhovnog suda Ana Garačić preporučuje pozivanje prvobitnog vještaka, no upozorila je i na važnost vremenskog razmaka između pregleda i davanja vještačkog nalaza i mišljenja. Ako je taj razmak velik, bit će potrebno odrediti novo vještačenje čak i kad na glavnu raspravu dođe izvorni vještak.

Sljedeći razmatrani slučaj odnosi se na pitanje kako postupiti kad okrivljenik tijekom kaznenog postupka zbog kontuzije mozga teško duševno oboli i postane raspravno nesposoban. U analiziranoj presudi sud je pogrešno proglasio takvog okrivljenika neubrojivim. Ta je presuda nezakonita i protiv nje bi državni odvjetnik trebao podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti jer u konkretnom predmetu nije riječ o neubrojivosti, već o raspravnoj nesposobnosti. Naime, neubrojivost postoji samo *tempore criminis* i ne može se pojaviti tijekom postupka, već tijekom postupka zbog različitih razloga može doći samo do procesne nesposobnosti. Stoga je u konkretnom slučaju sud trebao prekinuti postupak.

Nadalje, sutkinja Garačić apelirala je na istražne suce da ne traže vještačenje odmah na početku istrage, jer vještaci ne mogu dati kvalitetan nalaz kad ne-

maju dovoljno podataka u spisuu, pa će onda u pravilu biti potrebno odrediti dodatno vještačenje.

Na kraju, dr. Sušić je upozorila na problem neubrojivih osoba koje se prema ZKP-u do pravomoćnosti rješenja o upućivanju u psihijatrijsku ustanovu imaju smjestiti bilo u psihijatrijsku ustanovu, bilo u zatvorsku bolnicu. Suci, međutim u pravilu, upućuje te osobe u zatvorsku bolnicu i time dodatno opterećuje njezine smještajne kapacitete. Isti će učinak ubuduće imati i produljenje najdužeg roka trajanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja sa tri godine na pet godina, što će dovesti u pitanje i mogućnost stvarnog i učinkovitog provođenja te mjere.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Program trećeg dana savjetovanja obuhvaćao je teme koje su se obrađivale na radionicama i tribinu o praktičnim pitanjima primjene kaznenog zakonodavstva.

Nakon što su voditelji radionica ukratko iznijeli tijekom rasprava na radionicama, predsjednik Udruženja i radnog predsjedništva **Damir Kos** zaključio je da su radionice i ove godine polučile uspjeh jer su bile polemične, dinamične i obuhvatile su konkretne probleme s kojima se susreću tijela koja primjenjuju kaznenopravne norme.

Zatim se prešlo na odgovore na postavljena pitanja.

Na prvo pitanje odgovorio je **prof. dr. sc. Davor Krapac**. Pitanje je glasilo: Smije li policija privesti osumnjičenika dva puta u istom danu i na istoj pravnoj osnovi (s potpitanjem smije li se uhićenik fizički usprotiviti nezakonitom uhićenju)? Odgovarajući na pitanje profesor Krapac povezao je tri odredbe Zakona o kaznenom postupku (čl. 95. st. 2., 177. st. 3. i 216. st. 3.) i zaključio da je drugo uhićenje bilo nezakonito, jer policija nema ovlast uhititi građane radi oduzimanja predmeta koji služe utvrđivanju činjenica (što je bio motiv drugog uhićenja), nego je to policija mogla uraditi prilikom pregleda osumnjičenika kod prvog uhićenja, a kad je to propustila, nije ga smjela ponovo uhititi, nego zatražiti od istražnog suca nalog o osobnoj pretrazi. Međutim, osumnjičenik nema pravo na fizički obračun s policijom, ali, naravno, ima pravo na prijavu nezakonitog postupanja, i to bilo policiji koja i sama kao hijerarhijski ustrojeno tijelo ima pravne mehanizme za sankcioniranje nezakonitog postupanja svojih službenika, bilo podnošenjem kaznene prijave ako su nezakonitim postupanjem ostvarena obilježja kaznenog djela. Također, postavlja se i pitanje valjanosti dokaza koji su pribavljeni nezakonitom osobnom pretragom.

Drugo pitanje je glasilo: Kada utaju poreza počinjenu u korist pravne osobe kvalificirati po čl. 286. st. 2., a kada po čl. 292. st. 1.? Odgovorio je **Dragan**

Novosel, zamjenik glavnog državnog odvjetnika. Prije odgovora na pitanje D. Novosel je istaknuo da su se očito u praksi vrlo brzo pokazale posljedice nepotpunog zahvata u gospodarska kaznena djela, jer će zbog izmjene čl. 286. KZ i činjenice da novelom nisu izmijenjena obilježja djela iz čl. 292. i čl. 337. često dolaziti do preklapanja bića tih kaznenih djela. Misli da ako je porezna utaja počinjena podnošenjem lažnih obračuna (dakle krivotvorenjem), djelo treba kvalificirati po čl. 286., ali ako je utaja poreza počinjena nepodnošenjem obračuna (dakle uskratom), dolaziti će do preklapanja bića djela iz čl. 286. i 292. Iako je čl. 292. st. 2. povoljniji za okrivljenika (manja zapriječena kazna), čl. 286. st. 2. traži velike razmjere utajene svote i tu će biti moguće različite kombinacije sve dok se Kazneni zakon ne izmijeni.

Na treće pitanje odgovorili su **Damir Kos** i **Dragan Novosel**. Pitanje se odnosilo na razgraničenje kaznenog djela krađe i tzv. sitne krađe i s tim u svezi na ovlaštenog tužitelja. Počinitelj je stvar platio 790 kn, a po računu je cijena stvari 1.170 kn. Je li za kvalifikaciju djela mjerodavna cijena istaknuta na računu (pa je riječ o krađi) ili imovinska šteta koja je nastupila za oštećenika (pa bi bila riječ o sitnoj krađi)? S pozicije tužitelja D. Novosel, ističući da je to njegovo osobno mišljenje, a ne stajalište organizacije, odgovorio je da bi on postupio ovisno o postavljenom imovinskopravnom zahtjevu oštećenika. Ako bi oštećenik na glavnoj raspravi postavio imovinskopravni zahtjev na 790 kn, izjavio bi da odustaje od kaznenog progona jer je riječ o djelu za koje se ne progoni po službenoj dužnosti.

U situaciji kad oštećenik ne bi postavio imovinskopravni zahtjev i ako bi se nastavilo s provođenjem glavne rasprave, sud bi okrivljenika proglasio krivim i osudio za kazneno djelo krađe obrazlažući odluku vrijednošću stvari naznačenoj u kaznenoj prijavi i nepostojanjem cilja pribavljanja stvari male vrijednosti (D. Kos).

Nakon odgovora na pitanja, predsjednik Udruženja **Damir Kos** zatvorio je savjetovanje, zahvalivši svim sudionicima i pozivajući ih na daljnju stručnu suradnju tijekom godine i na sljedećem, jubilarnom dvadesetom redovitom godišnjem savjetovanju Udruženja.